HALK BİLGİSİ HABERLERİ

İstanbul - Eminönü Halkevi Dil, Edebiyat ve Tarih şubesi tarafından çıkarılır aylık mecmua

Yazı İşleri Müdürü : MEHMET HALİT BAYRI

Yıl : 8 İkinci kânun 1939 Sayı : 87

GAZİANTEP ŞAİRLERİ

VIII

SAİLOĞLU

Muhitimizde yetişen ve bir dilenci oğlu olan bu şairin asıl ismi «Cuma» imiş. Bu zatın aslan Türkmen ise de bütün ömrünü dağ köylerinde geçirmiş ve takriben doksan beş sene evvel Besni kazası taraflarında vefat etmiş olduğu rivayet edilmektedir. *(7-5-1930)*

Cingifeli Molla Mehmet

Âhar bu dert bizi kabra götürür
Ayılmaz yaralar em em (*) üstüne
Âhımı işiten aklın şaşırır
Gitti ferah geldi gam gam üs'üne.

Bir dilbere mail oldum özümden
O da bizar oldu benim sözümden
Destimalim gitmez oldu yüzümden
Silemem yaşımı nem nem üstüne.

Gözlerimin şevkı gitti naz geldi
Yürek yandı şimdi bana köz geldi
Bu zamanda asılzade az kaldı
Şimdi gamlarımız kem kem üstüne

Sailoğlu der ki zamanım kemdir
Şimdiki yarenlerin ameli kemdir
Bir günüm şad ise beş günüm gamdır
Görmedim âlemde ben ben üstüne.

Sailoğluna ait olan bu parça Lohanlı Ökkeş ağadan alınmıştır 21/8/930

IX

MEHMED ALİ

Bu âşıkın asıl ismi «Ali» dir. (**) 1225 senesinde Gaziantebin Mezraa köyünde vefat etmiş olduğu söyleniyorsa da rivayet kuvvetli değildir. Bu şairin en iyi parçası «Lohan» kızları için tertip ettiği methiyedir, aynen dercediyorum :

---

[*] Em, memeye müşabih yaralardır.

[**] Bu şairin (Nizip davası) adlı bir de destanı vardır. Adanada «Çukurovada Memleket» mecmuasına bak : Yıl : 2, sayı : 20-33

Erbiyi (Poşu) göğse sarar
Zülüfü gerdana tarar
Parlakça cahallar (cahil) arar
Lohanın usta kızları.

Düğünlrerde serhoş serhoş
Gezer Lohanın kızları
Almış dudağına sorar
Şeker Lohanın kızları.

Hurudan (Hûri) almış soyunu
Hadddeden çekmiş boyunu
Düğünde haleylim [*] oyunu
Oynar Lohanın kızları.

Güzel dedikçe görünür
Çıkar Lohanda salınır
Çirtikli terlik vurunur
Oynar Lohanın kızları.

Kırmızı edik kıçında [**]
İpekli kaytan saçında
Gezer Lohanın içinde
Zalim Lohanın kızları.

Ayağında sarı çizme
Yüzünde altundan hizme
Herbirinde on beş yazma
Sarar Lohanın kızları.

6 - 18/8/930

Âşık Mustafa ve Cingifeli Molla Mehmed

Deşteylesem Karamanı Konyayı
Acep sevdiğim bulunurmola
Yedi iklim çar köşeyi, dünyayi
Acep dolaşsam bulunurmola.

Bağdattan, Basradan, kâbe yoluna
Obinihilâlden (?) Mısır çölüne
. . . .
Acep varsam yar bulunurmola.

Aşsam Bulgar dağın insem İçele
Adallı üstünden Keskillibele
Manisa, İzmir, Kule, Bursaya
Acep varsam yâr bulunurmola.

Kırıma varsam kessem gümanı
Sorsam sual etsem kaşı kemanı
Kefe Bahçesaray Ugru Tomarı (?)
Oraya da varsam bulunurmola.

Türkmen kızı derler onun adına
Âşık Ali katılmıştır dadına
Belgrattan, Katistattan, Vidine
Varsam acep yâr bulunurmola.

8/8/930

Lohanlı Ökkeş

Âşık Mehmed Aliden Nizip vakasını ; Lohan kızlarında az çok kıyafet ve elbise isimlerini ; seyahatnamesinde birçok coğrafî isimlerden istifade ettik, maalesef başka parçalarına tesadüf edemedik.

X

ÂŞIK ŞERİF

1260 senesinde Gaziantebin Sinan köyünün şimalinde Küllü köyünde doğmuş ve yaşamış olan Âşık Şerifin [***] Gaziantep mahkemesinde rüyet edilen

[*] Haley : Oyun demektir, kadınların oynadığı oyunlara (Haleylim) denir.

[**] Edik ve Kıç : Edik bir nevi ayakkabıdır. Kıç ise buralarda bacağa verilen mahallî bir isimdir. Tahta kıç (tahta ayaklı) demektir.

[**] Gaziantepte bir de âşık (Deli Şerif) vardır, bu şairin türkülerine tesadüf edemedim, kendisi geçenlerde vefat etmiştir. Bak : Anadolu Türküleri ve Musiki İstikbalimiz : S. 204, not 8 ve aynı kitab : S. 164

bir davasının âdilane olmayışı şairin canını sıkmış, türküsünü derdine terceman ederek bize hem o günü ve hem de bu münasebetle bir kaç simayı tanıtmış oluyor. Kendisinin bundan başka şiirine tesadüf edilememiştir.

Mantıktan mana veren farzı eda etmeyor
Mahkemede duranlar işi doğru tutmayor
Şehirde hicap kalkmış bakmamısın bu işe
Antepte oturur Mustafa bir derler paşa.

Kör İzzet mahkemeye gireli dünya bitti
Ta o günden bugüne Antebin aslı gitti
Mahkemesi olanın kafası uçup çıktı
Hicap namus gayreti yoktur artık arada.

Fukara ataşe yandı köze gitti orada
Her ne kadar hâkim gelse birbirinden ziyade
Rüşvet yedi milletten acımadı arada
Battal beyden(*) özke vezir varmı acep orada.

Âşık Şerif eder gönlüm bugün ahile zarı
Âlemlere hizmet etsem yoktur bize bir kârı
Bin iki yüz senesinde halkın keyfi var idi
Altmış iki hükmedeli ağlayanlar arada.

30/8/930
Cingifeli Molla Mehmed

XI

ÂŞIK MEHMET

1190 senelerinde Akçakoyunlunun yakınında bir Türkmen köyünde bulunduğu rivayet edilen bu âşık anasıl elbeyli aşiretine mensup iken bir vukuat dolayısile Türkmenler arasında vakit geçirmekteymiş. (Karakuyuludan âşık Mustafa)21/8/1930

Dünyaya geleli çekerim ahu zarı
Kâmiller pirlerden alır hüneri
Hangi burçte hakkın yağmuru karı
Tolu şurda dursun karda neler yar ?

Dünyaya geleli çektiğim ahu zarı
Meclislerde sükût durmak hünerdir
Yunus balığında dört kutu vardır
Üçü şurda dursun birde neler var?

Yerleri götüren öküzüdür arşa
Ayağın uzatsa yetirir taşa
Bir yılan vardır ki adı kurayşa
Cehenneme hükmeder marda nele' var ?

[*] Bak : Halk Bilgisi Haberleri, sayı 16.

E - Cönklerden toplanmış metinlere ilâveler

a) B. A. Şükrü Esenin cöngündeki metinlere ait notlar.

Halk edebiyatına karşı alâkası, bu sahada çalışanlarca malûm olan Adana ağır ceza reisi Ahmet Şükrü Esen, bana kıymetli cönk kolleksiyonu içinde «Bey Böyrek hikâyesi» ne ait metinleri ihtiva eden bir nushadan [1] istifade imkânını vermek lütfünde bulundu; aşağıdaki mukayeseleri onun bu müsaadesine medyunum.

Ahmet Şükrü Esen'e ait cönkteki metinler benim neşrettiklerimin (bak : A - Cönklerden toplanmış metinler) aynıdır. Teferruatta bile bu ayniyet görülüyor: Meselâ, Bey Böyrek'le Kıral Kızının konuşmasına ait, «Yedi yıldır şu zindanda yatarım» diye başlayan parçada, tıpkı benim neşrettiğim metinlerde olduğu gibi, bu cönkte de Bey Böyrek arka arkaya iki kıta söylemektedir. Keza her iki metinde de, bütün kıtalarda, mısraların sıralanışı, kafiyeler, ve saire farksızdır. Farklar, bazı kelimelerin mısra dahilinde sıralanmasındaki değişikliklere inhisar etmektedir; arasıra bir kelimenin yerine başka bir kelime geçiyor, fakat bu, mânayı nadiren değiştiriyor. Belli ki, aynı manzum metinlerin muhtelif cönklere geçmesi vakıası karşısındayız.

Cönkteki metinler de, tıpkı benim neşrettiklerim gibi, hikâyenin üç epizoduna ait bulunuyorlar. 1 — Bezirgânla Bey Böyrek'in konuşması. 2 — Kıral Kızı ile Bey Böyrek'in konuşması. 3 — Memleketine dönen Bey Böyrek'in kız kardeşile konuşması. İlk iki epizoda ait parçalarda, son cönkten istinsah ettiğim metinler, yukarda söylediğim mahiyetteki farklardan başka hiç bir fazlalık veya eksiklik göstermeyorlar; ben bu farkları göstermekle iktifa edip yalnız üçüncü epizoda ait parçaları neşredeceğim : Zira onlarda benim neşrettiğim A metinlerinden fazla 7 kıta elde etmiş oluyorum.

[1] Cöngü, Bay Ahmet Şükrü Esen'e Mersinde Silifke müftüsü hediye etmiştir; Silifkeye ait bir nusha olması icap eder. İçinde rasladığım tarih 1264 tür.

Âşık Mehmet der dünya bu neden
Çıkar can cesetten boşanır neden
Arşı, kürsü hem yeri yaradan
Cümlenin halık birde neler var ?

Bu âşık şu parçasıyla sofumeşrep gibi görünüyor ve türkülerinde bir muamma kokusu duyuluyor.

Ali Rıza Yalman

Benim neşrettiğim metinleri A, Ahmet Şükrü Esen'e ait cönkteki metinleri E ile gösterdim.

1 — Bezirgân - Bey Böyrek konuşmasına ait parçalardaki farklar :

Kıta I.	A :	. . . semtten. . .	hocalar
	E :	. . . ilden. . .	iceler [1]
Kıta II.	A :	. . . . derdine derman olurum	
	E :	. . . . gönlüğün kamın aluram	
Kıta IV.	A :	. . Padişah babanın . . .	
	E :	. . Bey bubanın . .	
Kıta VI.	A :	Yad bülbüller. . .	
	E :	Yadlar. . .	
Kıta VII.	A :	Nişanlımı . . .	
	E :	Yoksa nişannımı . . .	
Kıta IX.	A :	Bezirgânlar verir yolun bacını	
	E :	Bezirgânlar verin yükün bacını	
Kıta X.	A :	. . . ile tutma . . .	
	E :	. . . illere tutma . . .	
Kıta XI.	A :	Ben bildirmek dilerim anın zârını	
	E :	Ben de unuttum بلماغيله şarımı (?)	
Kıta XII.	A :	İnileşir dağlar ah-u zârımdan	
	E :	İğileşir dağlar taşlar zârımdan	

2 — Bey Böyrek'le Kıral Kızı'nın konuşması epizoduna ait parçalardaki farklar :

Kıta I.	A :	Kul azad etmeğe var mı kız imdadın?
	E :	Kul azad etmeğe kız var mı imdadın? [2]
Kıta II.	A :	Eğleneyim ilinizde kalayım Yedi yıl ağladım bugün güleyim Ölenedek kapunuzda kul olayım Kul azad etmeye kız var mı imdadın?
	E :	Eğleneyim ilinizde ben de kalayım Yedi yıldır ağlardım bugün güleyim Eğleneyim kapunda kul olayım Kul azad etmeğe kız var mı imdadın ?
Kıta III.	A :	Seni inşallah tâc edeyim başıma
	E :	İnşallah tâc ederim başıma

[1] Cönğün müstensihi bu kelimenin yerine evvelâ «hocalar» yazmış, sonra silmiş. Bu fark bu parçalarda, Bey Böyrek'e ait her kıtanın sonunda tekerrür ediyor.

[2] Bu nakarat mısraı bütün kıtalarda aynı farkı gösteriyor.

Kıta IV. A : Genç yaşımda kail oldum bazıma
E : Genç yaşımda kail oldum yazıma

Kıta V. A : [Dar tokalar]...
E : Demir toka...

A : Aman ağam dinin haktır tapayım
E : Dinin haktır ben dinine tapayım

A : Bugün kıralın . . .
E : Bu kıralın . . .

Kıta VII. A : . . . dayanamam . . .
E : . . . dayanamadım . . .

A : Ağam yalan . . .
E : Oğlan yalan . . .

Kıta VIII. A : . . . Yazmış yazıma
E : . . . yazmış yüzüme

E : . . . kıralın kızında
E : . . . kıral kızına.

Kıta IX. A : Nerden geldin şu zindanın içine
Gidi kâfir nice baktı suçuna
Sundurayım yapış çık [gel saçıma]
Kurtarayım bir duacım ol benim.

E : Nerden geldin şu zindanın içine
Gidi kâfir şu yiğidin suçu ne?
Saçımı uzadayım yapış saçıma
Kurtarayım bir duacım ol benim.

3 — Bey Böyrek ile kız kardeşinin konuşması epizoduna ait parçalar (E unshası).

Kız — Hindilen Yemeni gezip gelmissin,
Gelip bir tuz etmeğim almıssın.
Eğer Abdal belin [belinde] boru olması [olmasa]
Abdal sana ağam desem nic' olur ?

Bey Böyrek — Hindilen Yemeni gezip gelmedim,
Ben senin tuz etmeğini almadım.
Yedi yıldır ağlardım bugün gülmedim.
Var gid ablam senin ağan değülem.

Kız — Gör ey şahı (?) bu zârımı.
Üfüreyim belimdeki [belindeki] boruyu.
Bir haber ver sorducağım soruyu.
Abdal sana ağam desem nic' olur.?

Bey Böyrek — سنك [nisteng] hey kız بكدشمدن borumdan ?
Kem kelâm mı geldi tatlı dilimden ?
Koyuver beni hey kız elinden.
Var gid ablam senin ağan değülem.

Kız — Kâr etti bağrıma ağam sözlerin.
Ciğerciğim biyrân [büryân] etti tuzlarım.
Ağamın gözlerine benzer gözlerin.
Abdal sana ağam desem nic' olur ?

Bey Böyrek — Abdal [ablam] sana geçti mi abdalın sözleri ?
Mevlâm böyle abdal eylemiş bizleri.
Ben bir abdal, sen şah kızları.
Var gid ablam senin ağan değülem.

Kız — İnşallah çıkar bubamın düşleri.
Mevlâm bize etti türlü işleri.
Bey Beyra'nın kaşına benzer kaşları,
Abdal sana ağam desem nic'olur?

Bey Böyrek — Ablam belli incinirsin sözüme.
Genç yaşımda kail oldum yazıma.
İnan olmaz kaşım ile gözüme
Var gid ablam senin ağan değülem.

Kız — Hiç bend bağlallar mı âşıkın canına
İller gider, biz de gidelim düğüne.
Yedi yıllık hasret gelür bu güne.
Abdal sana ağam desem nic'olur?

Bey Böyrek — Hind ilen Yemen'i gezip gelirken,
Senin sorup yandığın haberleri bilirken,
Yolda gördüm Bey Beyra'yı gelirken.
Var gid ablam senin ağan değülem.

Kız — Abdal dilimi bülbül gibi şakıttın,
Cümle âlemi bana bakıttın,
Yedi yıldır akmayan çeşmemizi akıttın.
Abdal sana ağam desem nic'olur ?

Bey Böyrek — Bâri Hudâ muradına yetirdi,
Ağan geldi sarayınıza oturdu.
Çeşmenizin suyunu Bâri Hudâ getürdü.
Var gid ablam, senin ağan dağülem.

Kız — Abdal beni kabahate daldırdın,
Cümle âlemi bana güldürdün.
Yedi yıldır kakmayan Bengli-Bozu kaldırdın,
Abdal sana ağam desem nic'olur ?

Kız — Doğru söyle Abdal birceğiz güleyim,
Bir nişanı var idi ağamın bileyim.
Ağam senin halayığın olayım.
Kerem eyle abdal, ağamı gördün mü?

Bey Böyrek — Bugün Mevlâm kerem eyledi güldürdü,
Düşmanları meydandan kaldırdı.
Geldi Bey Beyra, geldiğin bildirdi.
Var gid ablam ağan gider evinüze.

Kız — Gelindi Abdal bubama varalım,
Bey Beyra geldi ise görelim,
Bubamın nesi varsa sana verelim.
Abdal ağam olsan olmaz mı?

? — Bakacağım Bey Beyra'nın yüzüne;
Al şu elmayı buban sürsün gözüne.
Âşık olmuş derler Padışah kızına . . .
Siz de muradınıza erdiniz bugün [1].

b) B. Raif'e ait cönkten alınmış parçalar (2)

Hazâ türkü Bey Beyre (veya Bîra)
[Bey Beyre'nin Bezirgânlarla konuşması]

Bey Beyre — Yastığımız oldu kalenin taşı,
Akıttım gözümden kan ile yaşı.
Gelişiniz [nerden] Ağam Bezirgân bası?
Eğlenin bir haber verin Ağalar!

[1] İstanbul nushasında da aynen mevcut olan bu kıta, daha evvelkilerden ayrılıyor; benim tahminime göre Hızırın - veya Dervişin - ağzından söylenmiş kıtadır.

(1) Bu metinleri, benim Bey Böyrek'e ait neşriyat yaptığımı haber alması üzerine, rastladığı bir cönkten istinsah edip bana vermek lütfünde bulunan, Sahaflarda kitapçı B. Raif'e teşekkürlerini tekrarlamayı bir zevk biliyorum. Bay Raif bilâhare, şahsına ait olan mezkûr cöngü tetkik imkânını da bana verdi. Cönk 161-59 varaktan mürekkeptir, demek oluyor ki, varak numarası konmuş olan kısımdan (var. 1 - 128) 59 varaklık baş tarafı eksiktir. Sonundan da eksik olması muhtemeldir.

Cönkte, Âşık Ömer'e ait türkçe manzumelerden birinin altında 1224, var. 71 b deki bir ilâhinin altında 1236, iki türküde 1240, muhtelif yerlerdeki arapça dinî metinlerden bazılarının altında 1196 (bunların arasında yalnız bir yerde 1114 tarihi var, bu belki bir istinsah yanlışlığının veyahut ta, o arapça metnin istinsah edildiği nüshada mevcut tarihin aynen kopya edilmiş olmasının neticesi olsa gerek)tarihlerine rastlayoruz. Bey Böyrek'e ait metinlerde tarih mevcut değildir. Bu metinler, cöngün, varak numarası konulmamış, sona yakın kısımlarında (var. 150) bulunuyor. Baştan sona kadar harekelenmiş, imlâ ve kaligrafi itibarile gayet fena bir yazı ile yazılmıştır.

Bundan evvel gördüğüm iki cönkteki metinlerden farklı olan, ve benzerlerine bir çok hikâye şeklindeki rivayetlerde rastlanan bu metinleri üzerlerinde yapılacak tahlil ve mukayeseleri daha sonraya bırakarak-tamamen neşrediyorum.

Bezirgân — Ulu bezirgânlar kalmaz yolundan
Alırlar satarlar dünya malından,
Gelişimiz [sorarsan] Ağam Oğuz ilinden.
Söyle yiğit kelâm gelsin dilinden!

Bey Beyre — Sen Oğuz ilinden beri gelirsin,
Kasâvet gönlümün gamını alırsın,
Benim bey babamdan sen ne bilürsün?
Eğlenin bir haber verin Ağalar!

Bezirgân — Bildim yiğit, sen bir gamlı yiğitsin,
Mevlâm kasâvetin, [gamın] dağıtsın.
Babana kim derler, sen ne yiğitsin?
Söyle yiğit kelâm gelsin dilinden!

Bey Beyre — Bengi - Bozum koyuverdim çayıra;
Cümlemizin işin Mevlâm kayıra
Babam Pâdişâh, ben de Bey Beyre,
Eğlenin, bir haber verin ağalar!

Yedi yıldır kalelerde yatarım,
Kimsem yoktur sora benim hatırım!
Anamdan, bacımdan haber getirin.
Eğlenin bir haber verin ağalar!

Yedi yıldır görmedim baharı, yazı,
Kolumdan uçurdum şahanı, bazı;
Bengi bozum amma [emeği] Dal-Kavak Kızı
Andan [da bir] haber verin ağalar!

Bezirgân — Bir yigitler bir araya geldiler,
Kimi öldü. kimi kaldı dediler,
يلدجى [Baldacı] oğlu Kel Vezir olsun dediler...
Söyle yiğit kelâm gelsin dilinden.

Bey Beyre — Geçmezem kardaş gonca gülümden;
Genç iken aldırdım ben de elimden,
Hiç âşık aeçer mi gonca gülünden.
Eğlenin bir haber verin ağalar!

Bezirgân — Ya nice gelmezsin, Ağam! kabak dikildi,
Otuz dokuz gün toplar atıldı;
Baban koca oldu, kardaş beli büküldü.
Söyle yiğit, k lâm gelsin dilinden!

Kalede kapı içinde bunu söyledi

[Bey Beyre] — Her sabah, her sabah esen seher yeli
Yel, yâre var selâm eyle.
. . . .
. . . .

Demir kelepçeler, Ağam, vurdu bazıma,
Tıraşım çoğaldı, kardaş, indi gözüme ;
Selâm eylen benden iki gözüme.
Seher yeli yâre var selâm eyle!

Hiç kimsen yoktur bana gelecek,
Gelüp gamım, kasâvetim alacak.
Gül yüzlü yârimi iller alacak...
Seher yeli yâre var selâm eyle!

Hey benim Ağalarım, Beylerim!
Var ne oldu mor sümbüllü bağlarım?
Yedi yıldır kalelerde ağlarım.
Seher yeli yâre var selâm eyle!

Kaleden çıktıktan sonra söyledi bunu.

[Bey Beyre] — Sabah olup tan yerleri atmadan,
Garip büllül feryâd edüp ölmeden,
Güler yüzlü yârim ile gitmeden,
Gelindi, Bengi - Bozum, gelindi!

İzleyi izleyi bulsam izini,
Ayakların tozuna sürsem yüzümü.
Kırk güne vâdeyledim Kıral Kızını.
Gelindi, Bengi - Bozum, gelindi !

Alçaklı yüksekli yerde isen de,
Altı aylık, yüz yıllık yolda isen de,
صكده [Sağda] solda, küheylân nirde, isen de.
Gelindi, Bengi - Bozum, gelindi !

[Bey Beyre'nin kız kardeşile konuşması]

[Kız] — Abdal benim senden bir gümânım var,
Ben sana kardaşım desem nice olur ?

. . . .

. . . .

[Bey Beyre] — Ben bir abdalım, bacım, giderim yola,
Hazret-i Alinin himmeti ile.
Sen bir Mevlâya sal, kardaşın gele!
Var git bacım, ben o değilem.

Abdal nereden şu senin ilin ?
Ne hoş mâni söyler şu senin dilin !
Abdal [yok mu] senin belinde borun ?
Ben sana kardaşım desem nice olur ?

[Bey Beyre] — Ben bir abdalım, bacım, geldim yolumdan,
Asla kelâm gelmez benim dilimden.
N'isten, bacım, n'isten benim borumdan
Var git bacım, ben o değilem.

Dün gece gördüm hayırlı düşü,
Akıttım gözümden kan ile yaşı.
Bu gece de, sar bağrına taşı.
Sabret bacım, kardaşın gelir.

[Bey Beyrenin düğünde kızları oynatırken söylediği]

[Bey Beyre] — Evlerinin önü derecik değil mi ?
Köpeklerinin adı Berecik değil mi ?
Seni seven Mustafacık değil mi ?
Oynayan gelin, bir hoşça salın !

Evinize bir abdal geldi,
İşitti ايرى [eri] ? geldi.
Can Mustafa nice oldu ?
Oynayan gelin, bir hoşça salın !

Giyer sedef nalını,
Gelir salını salını.
Vezir ağanın gelini !
Oynayan gelin, bir hoşça salın !

Elimden aldırdım yârimi,
Üstüne evlenmiş محبتي [muhabbetini] (?)
Vezir bilmemiş kıymetin.
Oynayan gelin, bir hoşça salın !

كلك (?) elmanın yarısı,
Gonca gülün birisi,
Vezir Ağanın karısı.
Oynayan gelin, bir hoşça salın !

Ne gelirsin kalka düşe,
Dahi neler gelir bu garip başa !
Sana mı şimdiki temâşâ ?
Oynayan gelin, bir hoşça salın !

Ne bakarsın kinni kinni [kinli kinli] ?
Ey kanlar içici kanlı !
Döndün mü hey iki dinli ?
Oynayan gelin, bir hoşça salın !

Ne bakarsın bönce bönce [veya : bunca bunca]
Kâküllerin pençe pençe (?) . . .
Yoktur sencileyin gonca.
Oynayan gelin, bir hoşça salın !

Salıverdim Bengi - Bozu ;
Mevlâm abdal etti bizi.
Oynayan Dal - Kavak Kızı.
Oynayan gelin, bir hoşça salın !

Kalenin başına çıktım,
Vatanıma doğru baktım.
Yiğit başını kalede yedim.
Oynayan gelin, bir hoşça salın !

[Dal Kavuk Kızının turnalara hitabı]

[Dal kavak kızı] — Gök yüzünde uçan telli durnalar !
Telli durnam yâre selâm eyle!

. . . .
. . . .

Uçup uçup Kanatların eğmeden,
Varıp bir ıssız yere konmadan,
Ak gül üstüne yâd el değmeden,
Telli durnam var yâre selâm eyle!

Bahçe köşesini geçti den varın,
Ecel şerbetini içti den varın,
ياتسى محل طغه [Yatsı mahal tağa] düştü den varın!
Telli durnam yâre sen selâm eyle!

[Bey Beyrenin Dal Kavak Kızıyla, kendini tanıtmak üzere konuşması]

[Bey Beyre] — Oturmuş bostan [postun] üstüne,
Selâm gönderir dostuna.
Yâr gelmiş destine.
Bilir amma bilmezden gelir.

[Kız] — Yeter hey Abdal, yeter!
Senin derdin benden beter!
Turnam garip garip öter
Neden yârimsin sen benim ?

[Bey Beyre] — Senin kulun olurum,
Ortağın, ortacığın olurum.
Sevdiğim yolunda ölürüm.
Bilir amma bilmezden gelir.

[Kız] — Yattığun gül arası,
Sağ yanımda ok beresi.
Nıkab altın[da] hâtem yarası.
Gelindi derdimin dermanı, gelindi.

F. — Meydan rivayeti [1]

BEY BÎRA

Bir oğuz pâdişahı varmış. Bunung hiç çocuğu olmamış. Bir gün bir Hızır gelmiş. Bunun Hızır olduğunu bilmemişler. Pâdişah Hızıra: «Bizim hiç çocuğumuz olmadı» dimiş. Bir älma virmiş. «Bunung gabuğunu atınga, yarısını garınga, yarısını da kending yi» dimiş... Çocuqları olmuş... - Hızır: «Ben gelinceye gadar bunung adını goymang» dimiş -. Çocuğu her tarafı gapalı bir odaya goymuşlar. Öndört yaşına girmiş. Bir gün, çocuq aşşığ oynarqan damın üstündeki cama ilmiş, kırılmış. Odaya güneş ışığı girince çocuq şaşmış; dama çıqmış; babasınıng odasına oturmuş. Hızır alehisselam gelmiş, çocuğung adını Bey Bîra, atın adını da Denggi Boz goymuş. Çocuğu görünce bir şamar vurmuş, «Dalgavaq Gızını mı getirding de minderin üstüne oturung» dimiş.

Beş on gün songra gine gelmiş; çocuq gayfe içiyormuş; bir şaplaq

---

[1] Bu rivayeti eski talebelerimden Ahmet Harmancı - ki şimdi Siyasal Bilgiler Okulunda okumaktadır - Konyada kardeşi vasıtasile benim için tesbit ettirmek iyiliğinde bulundu. Hikâyeyi, bugün Konyada oturmakta olan 55 yaşlarında Şerif kadın söylemiş. Hacı Mustan'ın kızı Şerif Kadın, Afyon-Konya demiryolu üzerinde Konyaya yakın bir istasyon olan Meydan köyündendir. Kışları, çocuklarını okutmak için Konyada oturmuş. Kendisi biraz okuma bilirmiş. Bey Böyrek hikâyesine benzer daha bir çok hikâyeler anlatırmış. Bu hikâyelerden biri olan «Karâveş» (Karavaş) i herkesi ağlatacak kadar güzel söylediği için kendisine memleketinde «Karâveş» adını vermişler. Şerif Kadın Konya, Meydan ve Meydan civarındaki köylerden başka bir yere gitmemiştir. Hikâyelerini, sesi çok güzel olan ve bilhassa Karacaoğlan türkülerini iyi bilen ve söyleyen babası Hacı Mustan Ağadan öğrenmiş.

Şerif Kadın hikâyesini anlatırken manzum kısımları hususî bir makamla okurmuş.

Benim Ahmet Harmancı'ya verdiğim talimata riayet eden kardeşi, kendisi de Meydanlı olduğu için, hikâyeyi tesbit ederken Şerif Kadının şivesini kolaylıkla muhafaza etmiş. Ben eksik kalmış yerleri, metni baştan sona kadar Ahmet Harmancı ile okumak suretile ikmal ettim; bu suretle Meydan şivesinin bütün lisanî hususiyetlerini tesbite muvaffak olduğumu sanıyorum. Fakat teknik müşkülât bu şivenin fonetik hususiyetlerini tamamen verecek şekilde metin neşrine imkân bırakmadığı için gramer ve sentaks hususiyetlerile, kolaylıkla gösterilebilen fonetik hususiyetlerini vermekle iktifa ettim. Bunun için kabul ettiğim işaretler ve harfleri aşağıya dercediyorum :

ä = açık e
q = mahreç itibarile x (خ) ya yakın k
k = ك
g = İst. lehçesinde k konsonantının kelime başlarında sonorize olmuş şekli, (gaba = kaba)
ng = ڭ (sağır nun)
ǵ = g (gavur da olduğu gibi)
x = خ

däha vurmuş, «Dalgavaq Gızını mı getirding de bütüm ağızlı filcandan gayfe içiyorsung, yarım ağızlı filcan nenge yitmez» dimiş. Çocuq: «Dedem banga nedî böyle dir ki» diye demir çarıq, demir asâ yaptırmış, ata binmiş, Dalgavaq Gızını aramağa başlamış. Demir çarıq delinince, demir asâ gırılınca Dalgavaq Gızının memleketine varmış. Bir garıya müsafir olmuş. «Aman nänäm, burada Dalgavaq Gızı varmış onungla güleşe çıqacam» dimiş. «Aman oğlum, güleş idenleri yindi, gafalardan gale, göydelerden gule yaptı...». Nänäye yalvarmış, yaqarmış... Nänäsi helva bişirmiş.. «Aman oğlum, gendiğing yimeğini gending yi; o yimeğe ağı gatar, seni öldürür... Hem de güleş iderken yüzüne baqma; Yüzününg niqâbını galdırır, ayıng ondördü gibi gözel olur.» dimiş. Oğlan güleşe gitmiş, oynamışlar; garınları acıqmış. Yimeğe oturmuşlar. Gız: «Benimkinden de yi!» dimiş, oğlan da yimemiş... Gine güleşe başlamışlar. Gız yüzününg niqâbını galdırmış, ayıng ondördü gibi gözel olmuş. Dalgavaq Gızı: «Yüzüme bir baq!» dimiş. Bey Bîra da baqmayınca älini oğlanıng allına vurunca hâtem yüzüğününg yiri galmış. Gız yinilmiş. Gızı alıp ata binmiş, memleketine dönmüş.

Gızı babasınıng yanına goyup doquz kişi atlarına binip gezmeye gitmişler. Dosdoğru Gavır Gorusuna varıllar. Atlarını salallar, gendileri de dinlenmek için çayıra yatmışlar. Gavıllar bunnarı görünce dutallar. Yalıngız Bey Bîrayı yerinden uyandıramazlar. «Sen nasıl uyanırsıng» didikleri zeman: «Banga atımın bir gılını getirirsengiz öyle uyanırım» dimiş. Atını goğa goğa dutup bir gılını goparmışlar. Beybîrayı galdırmışlar. Doquz kişiyi de zindana goymuşlar.

Bunnar yidi yıl zindanda galmışlar. Yidi yıldan songra insâfa gelip çıqarmışlar. Sekiz kişi tıraş olmuş, gezmişler, Bey Bîra da: «Anamdan, babamdan belki bir habar alırım.» diyerek ulu yola çıqmış. Kervannar geçerken anasından, babasından şu habarı sormuş:

Yastıcağım oldu, aman, galening daşı,
aqıttım gözümden kanınan yaşı...
Gelişingiz nirden ola, Bezirgan başı!
Gitmeng de bir habar viring kervannar,
Hacılar, Hocalar, ulu yolcular!
Gitmeng de bir habar viring Ağalar!

Taulada atlarım, aman, boşanırıkan,
Kakıp bağlamağa üşeniriken,
Evel allar giyip şal guşanırıkan,
Şimdi kendir kemet kesti bellerimizi,
Goca Gıral bülbül itti dillerimizi,
Aqşamdan bağlallar gollarımızı...

Taulada atlarım, aman, neye yasayım?..
İş Mevlâdan geldi, kime küseyim?
Gavır Gızı dir ki: Ağam Hüseyin!
Sen de bilirmising hallerimizi?
Kendir kemet kesti bellerimizi,
Goca Gıral bülbül itti dillerimizi.

Denggi Bozum salıvırdım çayıra...
Allah işimizi bizim gayıra!
Babam Oğuz Padişahı, ben de oğlu Bey Bîra...
Ondan da bir haber virin kervannar!

Kervan Başı: «Şu yiğide garşılıq virene arqadaki kervanı virecem.» didi. Bir Kel Oğlan aldırdı:

Oğuz illerini beri gelirim...
Gasâvet gönglüyüng qamın alırım.
Ben sening Bey Babangı bilirim,
Söyle Ağam, kelâm gelsin dilingden!

Malıngı sorarsang, oğlum, daştı, döküldü,
Babangı sorarsang, beli büküldü,
Anangı sorarsang, oğlum, aqlın yitirdi,
Gız kardaşıng datlı canından bezdi...

Bey Bîra başladı:

Evimizing öngü bir ingil yazı...
Yayılmadan gelir ördeği, gazı...
Denggiboz emeği Dalgavaq Gızı!
Ondan da bir habar viring Ağalar,
Hacılar, Hocalar, ulu yolcular!
Gitmeng de bir habar viring Ağalar!

Kel Oğlan başladı:

Toplandılar, bir araya geldiler... Hele geldiler,
Ara yirden müşâhede gördüler,
Paltacıoğlu Kel Vizire de nişanlığı mehel gördüler.
Böylece bir habar duydum silangdan,
Vätanıngdan, oğlum, sening ilingden...

Lafını bitiri bitirmez hemen gelip Bey Bîrayı zindana atmışlar.

Bir sabah Gavır Gızı zindanıng deliği altına gelmiş, nefesinden örümcek ağları esmeye başlamış. Bey Bîra: «Arkadaşlar! Ilgıt ılgıt seher yili esiyor; sazı alıvırıng da bir türkü söyliyeyim.» dimiş.

Ilgıt ılgıt esen seher yilleri!
Sen de bilir mising hallerimizi?
Selâm eyleng eşe, dosta, yârene,
Gelsin satın alsın yollarımızı...

Taulada atlarım, aman, neye yasayım?
İş Mevlâdan geldi kime küseyim?
Gavır Gızı dir ki: Ağam Hüseyin!
Siz de bilir misingiz hallerimizi!
Selâm eyleng eşe, dosta, yârene,
Gelsin satın alsın yollarımızı;
Kendir kemet kesti bellerimizi. . .

Deliğing ağzına Gavır Gızı gelmiş: «Beyböğrek, Beyböğret! Deliğing ağzına bir gel hele!» Beybîra arkadaşlarına: «Ülen! Gittiniz de gavıllara benim adımı mı öğrettiniz?» Hepsi «delik daştan atlayım, cuma günü çatlayım!» diye yemin etmişler. Gavır Gızı da: «Beyböğret! Müslümannara eziyet itme, ben sening adıngı İncili kitabı:da okudum.» dimiş. Deliğing ağzına gelmiş, «dinime dön de seni burdan çıqarayım» dimiş. «Gaq hay kefere! Yidi yıl zindanda yattım, yidi yıl däha yatacağımı bilsem...» dimiş, inmiş. «Bir däha gel Allahın aşqına! »... Gelmiş... «Ben sening dininge dönüyüm de gine çıqarayım.». «Olur.» dimiş. Biri şâdet getirmiş, biri âmin dimiş, müslüman olmuş.

Ertesi gün aqşam gelmiş, gırq pehlivanıng guyduğu daşı atmış. Zindancıya: «Eğil de bir baq, yedi yıldır müslümannar ne yapallar, eğil de bir baq!». Zindancıyı gaqalamış. Düşmüş, ölmüş.. «Al Beyböğrek, bu da sanga gurban» dimiş. Kendir uzatmış, beline bağlamış, yetişmemiş. Gitmiş bir däha getirmiş, Bey Bîrayı çıqarmış, evine götürmüş, türlü elbiseler giydirmiş, altın virmiş. Dimiş ki: «Memleketinge var; gırq geçi... Gırq geçining boynuzuna da seksen mum al, geçilering boynuzuna dik, şu garşı dağa sür. Babam peşkiri boğazına dakar, yanınga gider. Sen de dirsing ki: Benim zindanda bu gadar adamım var, şu saat çıqar! O da çıqarır; çıqar, sekiz gelir. «Sanga altın, mal vireyim.» dir. «Hayır, canımıng yirine can isterim.» dirsing. Büyük gıza varır. «Ben gitmem». Ortancaya varır, o da «Ben gitmem» dir. Banga gelir. «Nâpıyım baba, boğazladığıng yalaqta ölürüm.» dirim. Beni alıng, gideng.»

(Sonu gelecek sayıda) Pertev N. Boratav

BELÇİKA TIBBÎ FOLKLORU

Yazan: Prof. Dr. Tricot-Royer
Anvers - Belçika

NEVRALJİLER

Blaise — Verniers, büyük kilise, bilhassa boyun nevraljileri, boyun üzerine iki yanmış mum salip şeklinde konulur.
Mèdard — Cenderlues.
N. D. Lorette—Visé.

APOPLEKSİ

Aynı azizlere ani ölümden korunmak için dua edilir

André, Avelin — Anvers, Saint-Antonie kilisesi.
Barbe — Fouran-le-comte; Huy; Thimister, küçük ekmekler.
Nicholes de Tolentin — Enghien; Gand; Mons, siyah rahibeler manastırı; bu üç şehirde mukaddes küçük ekmekler tedarik edilir.
Renelde — Sainter; Sobbes.
Wivine — Bruxelles, Sablon kilisesi, Grand-Bigard (korkulu rüyalar ve hastalık korkusu)

Gilles, Jean Baptiste, Nicholes de Tolentin — Evvelce söylenmiş olduğu yerlerde.

HIÇKIRIK

Paul — Liège-büyük kilise.

* * *

Kendi tarafından, halk tedavi usulleri:

Baş ağrısı ve yarım baş ağrıları için

Harici tatbikat için: kırmızı lahna veya joubarbe (Sanspervivum tectorum) tatbiki. İçinde yonca doldurulmuş sirke veya genièvre e batırılmış bezler; tütün veya kara biber çekmek.

İhtilacat için: Ayak altına, canlı olarak ikiye kesilen güvercin tatbiki. Bu güvercin parçaları bazan başın iki tarafına konulur.

Zona: Genç güvercin kanı tatbik etmekle tedavi edilir. Aynı şekilde hastalığı geçirmiş olan birisinin kanı da kullanılabilir. Fakat burada bu adam mutlaka mukabil cinsten olmalıdır.

İhtilacattan, Saradan, ve umumiyetle bütün asabi hastalıklardan

korunmanın çareleri: Üstünde, Charles-Quint in dua-kibritini taşımak. içinde, aşağıdaki maddelerden birini veya bir kaçını havi olan torbacıklar taşımak; anason, haşhaş tohumu, joubarbe, ökse otu, sureau, saule, verveine, absinthe, armoise ve bütün sihirli otlar.

Üzerinde tozla dolu bir torba taşımakta aynı neticeyi verir. Gece, bu torbaları, hastanın yastığının altına koymak icabeder.

Dahili tedavi olarak: anason ile doldurulmuş bir kuş almak bunu tuz haline getirmek ve yemeklerin üzerine tuz gibi ekmek.

Hayvan Démence beyini yemekle zekâ açılır. Deliye birde lavanta ve odun gülünden yapılmış bir posyonda içirilebilir.

Melankoli, halusinasyonlar, korkulu rüyalar

Bu muhtelif hastalıklar, sizin içinizde bulunan fena bir ruhdan ileri gelir. Bunu aristoloche dumanilekoğunuz veya Euphorbia Lathyris den mürekkep bir mukayyi sayesinde harice atınız. Aynı zamanda üstünde az miktarda ısırgan veya Formentilla reptans taşınır.

Gönlü tesemmüm.

Püşman olan sarhoş, Sainte-Bibianay müracaat eder.

İçinde bir ölü yıkanmış suyu veya içinde bir yılan balığı boğulmuş sirkeyi içer.

Başına sarmaşıktan bir tac koyar ve karnına ıslak bir bez tatbik eder. Sonra bir kaç fincan kuvvetli kahve içer veya kahve tanelerini dişleri arasında çiğner.

Apopleks: bundan korunmak için yemeklerde çok miktarda hardal peynir ve gerdanlık şeklinde boynuna ökse otu asılır. İktus husule gelirse hastanın burun ve ağzını hardal ile doldurunuz.

Nevraljiler: dikenli elmayı eski birada tehammür ettirilir ve bununla masaj yapılır. friksiyon için aynı şekilde tanaisie, armoise, absinthe veya beyaz zanbak dahi kullanılabilir. Çok kıymetli bir koruyucu usul, ince bir kedi bağırsağından yapılmış gerdanlıktır.

Hıçkırık: hıçkırığı gidermek için biraz alysson tavsiye edilir. Hıçkıranı korkutmağa çalışılır. İki kulağı tıkanılarak bir bardak su içirilir. Nefes almadan üç kerre tükürüğünü yutar. Biraz sirke içirilir. Aynı zamanda kullanılabilen bir kaç formülde mevcuttur.

CİLD HASTALIKLARI
Soysallar

Azizler:

Blaise — Assche; Cherscamp, Jette-St-Pierre; Welle; Woluwe-St-Pierre.

Gudule — Bruxelles, buraya elleri bir un torbası içinde olarak gidilir. Bu torba bilâhara atılır veva ilk rast gelen fıkaraya verilir.

ÇİBANLAR

Blaise — Welle

Catherine — Lombeeck-St Cathérine (çibanlı burun)

Nazaire — Bu Azize, burun çibanları ve uzuvun umumiyetle bütün hastalıkları için dua edilir.

YANIKLAR

Bazin — Trochiennes, mukaddes su ve mukaddes yazılar tatbiki.

Laurent — Bu Azizin bulunduğu bütün kiliselerde

Renelde — Floreffe, kilise, çeşme.

*
* *

Bir alule gösterilen Saint-Esprit ye dua etmemek tavsiye olunur. Hasta kısmı Fête des Rois ile Chandeleur bayramı arasında toplanılan karın suyunda yıkamak lâzımdır. Samur yağı tatbiki; yanık kısmı reçel veya Rogation ların ikinci günü dökülmüş Tereyağ ile örtmek. Hususi dualar.

KANSER (AŞKÂR)

Agatğe — Charneux (meme kanseri); Liège; Bublérmont; Malmédy.

Aldegonde — Deurle; Mespelaere; Tamise; Jweverzele.

Gieles — Saint-Gilles hastalığı için.

Jean Berchmans — Diest, Saint-Suplice kilisesi.

*
* *

Meme kanseri için, üstüne canlı ve ayakları bağlı bir yengeç koymak. Bunun yakıları da kullanılabilır. Salardingen, Tellin, Waesmunster in halk tedavicileri meşhurdur.

KAN ÇİBANI

Azizler:

Antoine — Havré-Barbefosse kuyusu. (aynı zamanda St-Antoine ateşi için)

Bernard — Haute. Croix

Jean Baptiste—Crupet

	EREĞLİDE DERLENEN SÖZLER	

1 — Aziz = Cüce
2 — Elpek = Keten bez
3 — Aygın = Ateş
4 — Ağırşak = Diz kemiği
5 — Algın = Lağım
6 — Akur = Düz, doğru
7 — Açkı = Anahtar
8 — Arık = Zaıf
9 — Arşak = İplik bükme âleti
10 — Aygun = Ay çiçeği
11 — Beleme = Çocuğu kundaklama
12 — Bezlak = Ekin yetişmiyen tarla
13 — Buruş = Erik kurusu
14 — Bürgü = İnce başörtü
15 — Cızlama = Mısır veya darı unundan pide.

Marie — Berlaere, N-D Berlaer (çivi hediyeei)
Pierre — Namur
Renelde — Huy, Saint-Pierre kilisesi.
Roch — Bruges, Salvator klisesi
Rose — Braine-le-comte.

* * *

Borsbeech ve Bust de bir kilisede iki fıçı çivi mevcuttur. Çiviler bir fıçıdan digerine nakledilir ve böylece füronküllerde nakledilmiş olur.

Paskalyadan evvelki Cuma günü elma yiyen, füronküla istidad kazanır. Fakat bunu Luxemburg da yaparsa o zaman muafiyet kazanır.

Yılanın bıraktığı deriyi tatbik etmek.

NASIRLAR

Guermette, Augleur

* * *

St-Jean gününde toprakta sureau yaprakları çürütmek. Yaprakların çürümesile beraber nasırlar da geçer. Bir ölüyü mezara kadar takip ederek «nasırlarımı al ve onları toprakta tut» demek...

Türkçeye çeviren :
Metine Belger

16 — Çöpçöp = Cılız
17 — Çömçe = Kepçe
18 — Cılga = Tarla sürmeğe yarayan bir alet
19 — Cecim = Üç katlı yün atkı
20 — Cicik = Buğdayın yeşil sapı.
21 — Cıdavu = Yaramaz, huysuz.
22 — Çerik = Baş çatkısı.
23 — Çükündür = Pancar
24 — Çivirdik = Tomurcuk.
25 — Çikel = Sapan çamurunu kazımak için âlet
26 — Çekelez = Sincap
27 — Çekmelit = Palamut ağacı
28 — Çılbırtan = Çiçek bozuğu
29 — Çepel = Çamur
30 — Çırakman = Kandil
31 — Çilpek = Ağaç kökü, fasulye ipliği.
32 — Çığ = Tavan üstü.
33 — Çatra = Ağaçtan sürahi (Azeriler başörtü ye derler)
34 — Çıtıl = Çalı çırpı.
35 — Çırmık = Nehir sandalı
36 — Çandı = Çivisiz, bitişik ağaçlar; duvar.
37 — Çarlark = Ufak şelâle.
38 — Düğme = Gonca
39 — Deşki = Yabani kiraz
40 — Dürün = Sersem
41 — Duruk = Boğazda kalan lokma.
42 — Dulunmak = Batmak, gurup etmek.
43 — Eza = Taziyet.
44 — Epsüt = Tekerleği teşkil eden ağaç parçarı
45 — Endirek = Koca yemiş.
46 — Evin = Tohum, çekirdek.
47 — Ensüren = Hamur kazıma âleti.
48 — Futun = Kaynar küllü su.
49 — Firik = Piliç
50 — Göcen = Kedi yavrusu.
51 — Gebedek = Öksüz, yetim
52 — Gıygışık = Aralık (kapıyı gıygışık bırakma)
53 — Gade = Yenge.
54 — Gözer = Kalbur.

55 —	Gülüş	= Hindi
56 —	Gebe	= Başak
57 —	Göbez	= Köpek yavrusu
58 —	Gücük	= Tüyü dökülmüş köpek
59 —	Geriş	= Zirve, dağ tepesi
60 —	Guguk	= İpek kozası
61 —	Gendime	= Keşkek
62 —	Gürez	= Dişi hindi
63 —	Geysi	= Çamaşır
64 —	Güdek	= Oyunda ebe olmak.
65 —	Hürye	= Dağarcık
66 —	Höre	= Küçük
67 —	Hebük	= Yaba
68 —	Haltan	= Ayşe kadın fasulyesi.
69 —	Horit	= Basık burunlu.
70 —	Hatlağan	= Ağaç kakan kuşu.
71 —	Hamaz	= Horrum, kasırga.
72 —	Hapazlamak	= Avuçlamak
73 —	Hatak	= Yuvarlak burunlu ayakkabı.
74 —	Hergil	= Hububat anbarı
75 —	İstenci	= Dilenci
76 —	İşkil	= Şüphe
77 —	Kemre	= Gübre
78 —	Kanarı	= Mezbeha
79 —	Kabit	= Zaıf, sıska.
80 —	Katlaç	= Şekerli mısır boğaçası.
81 —	Kürkük	= Kuluçka
82 —	Kiren	= Kızılcık
83 —	Kıylıklı	= Tepsi
84 —	Kompak	= Yonga
85 —	Kavsara	= Orta büyüklükte sepet.
86 —	Mamaç	= Şişman
87 —	Motuk	= Koca başlı
88 —	Murt	= Tortu.
89 —	Nekes	= Hasis
90 —	Nerdek	= Kızılcık murabbası
91 —	Oruna	= Sapan
92 —	Öz	= Sazlık, sulu çukur yer.
93 —	Özek	= Araba okunun çivisi.
94 —	Öğürden	= İnce üzüm filizi.

	GAGOUZ TÜRKÜLERİ Köylü Kızı	

Köylü kızı hem al hem kırmızı giyer
Gerdanında beni var
Vardır hey aman Allah vardır hey
Sandım sabah yıldızı
Acap böyle midir köylülerin dilberi
Topraklan oynamış
Oynamış hey aman Allah oynamış
O mini nazik elleri
Bakın şu koylü kızına
Benim için ağlıyor
Ağlıyor da sızlayor
Sızlayor hey aman Allah sızlayor
Ruhum gibi çayleyor
Köylüye merak vermişim
Vermişim hey aman Allah vermişim
Terk edemem bu yeri.
(Karanfil İliye - 18 yaş. Kavarna-Dobroca)

Anneciğim anne

Anneciğim anne ben öleceğim
Cuma gecesi can vereceğim

---

95 — Peydana = Döşeme tahtası
96 — Pinni = Uzun tüylü köpek.
97 — Püs = Ağaç zamk.
98 — Pislaç = Yufka sacı küreği.
99 — Pazak = Ayı yavrusu.
100 — Söbe = Uzunca, sivri.
101 — Sovku = Bulgur tokmağı.
102 — San = Toz
103 — Sünmek = Uzamak
104 — Sepinmek = Sıçramak
105 — Sakıramak = Titremek
106 — Sıpra = Alfabe kitabı
107 — Sındı = Makas
108 — Salgı = Bulgur
109 — Sülöşük = Yumuşak
110 — Sayra = Hasta baş
111 — Sevüç = Sapan demiri
112 — Sokman = Bir nevi beşik
113 — Sağman = Sağılı hayvan
114 — Sarlak = Samimilik, dostluk.
115 — Sodemen = Abuk sabuk kimse.
116 — Tıngıl = Küçük sepet
117 — Tömek = Rahne, delik.
118 — Tırkız = Kapu tokmağı
119 — Tanık = Şahit.
120 — Zevle = sapanda öküzün boynuna geçirilen halka

Ziya Günalp

Sol tarafıma yan geleceğim
Yaşım on sekiz annem dayansın
Beraber baylasın, yansın aylesın
Duvarda mantam asılı kaldı
Sandıkta çiyzlerim basılı kaldı
Ben gidiyorum aziz Allaha
Sevgilim kaldı yalan dünyada
Yürtün yüzümü sinek konmasın
Sevgilim geleer yürek yüzmesin
Topraklan böcek beni gömecek
O beyaz tenimi delip geçecek.
(Karanfil İliye - 18 yaşında, Kavarna-Dobroca)

Lâhi — Lâhi

Lâhi - Lâhi ağa efendi
Söyle sözün doğrusun
Aktın kayrıt
Kimsa bilmez şu başımın ayresini
Bana derler yârim yokmuş
Yârim var beyler gibi
O yâre ben gönül verdim
O yâr sa benden kaçar
Dün gece dün gece yar odamda
Yastığım taş idi taş idi
Altım toprak, üstüm yaprak
Gene gönlüm hoş idi
Okadar aşkım ziyade
Ahım kör eder seni
Okadar ahım ziyade
Ahım tutmasın seni
Gel benim gevgili Yüvanım
Yârim olsan sen benim
Dünya dolu güzel olsa
Kalbim almas kayresini
(Karanfil İliye - 18 yaşında, Kavarna-Dobroca)

Maniler

Kalede iniş piniş
Bıçağımın sapı gümüş
Yârim hopuda oynarken
Bıyığını sıçan yimiş.

Sarı gül mor olur mu
Kış günü horu olur mu
Ben papaza danıştım
Kızlar yârsiz olur mu?

Ah benim hop - hop yârim
Perçemin top top yârim
İşmar ettim annamaz
Ah benim abtal yârim.

Ayna attım bayıra
Şafkı urdu karşıya
Yazık oldu incecik beline
Düştü sarfoş eline.

Kar yağyeer kepek gibi
Yapışeer ipek gibi
Ne durursun yölya yâr
Yabancı köpek gibi.

Sarı kiyat bükerim
Yârime gömlek dikerîm
Yâr işittim evlenmiş
Tekrar gene sökerim.

Kavede içtin filcandan
Dudakları mercandan
Al kamayı ur beni o yârim
Kurtulayım bu candan.

Kilise çannarı çeker
Kızlar duaya gider
Ko gitsinner gitsinner
Bizida düşünsünnar.

Dere boyu giderim
Yedi deve güderim
Gel deveci devene
Kervan geldi giderim.

Kilise çannarı çeker
Yârim duaya gider
Biyandan gitsem ne derler
İnanmış ta gelmiş derler.

Zevrak Petri